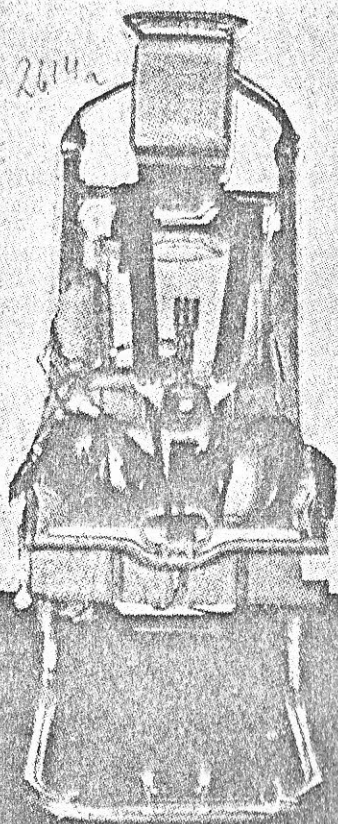

צקלון

צבא הגנה לישראל
הוצאת "מערכות"

צקלון

לקט תרגומים

PA 2619a

התוכן

3	המיון ב. אי. ס. גורליי	נושאת הקומנדו
11	הקפיטן ו. אי. שוקודה	הפואה והטעיה
25	ארטילריה בהתקפה מתוך תנועה הקול-לויט' נ. שיבאיאב	
31		מדת הספרים

צבא הגנה לישראל
הוצאת "מערכות"

שבט תשכ"ב — ינואר 1962

מס' 106

מערכות בית-ההוצאה של צבא הגנה לישראל

העורך הראשי: אל"מ אלעזר גלילי

סגן העורך הראשי: סא"ל גרשון ריבלין

"מערכות": קצין-העריכה רביסרן משה ברימר

"צקלון": קצין-העריכה שרגא גפני

"מערכות-יים": קצין-העריכה רביסרן אריה בר-ציון

"מערכות-חימוש": קצין-העריכה רביסרן יעקב לצרוס

"מערכות-שריון": קצין-העריכה רביסרן שאול ביבר

מוכיר-מערכת: מרים נתנאל

המערכת והמנהלה: הקריה"א, רח' ג' מס. 1

תמונת השער

מושבי-טייס המשתחררי-אוטומתית — בכריטינה

במטוס-אימון מסוג "גנאט", שהוכנס עתה לשרות בבית-ספר

לטיס של חיל-האוויר הבריטי, מותקן מושבי-טייס אוטומתי-לחלוטין.

המשתחרר מעצמו מן המטוס בשעת הנפילה.

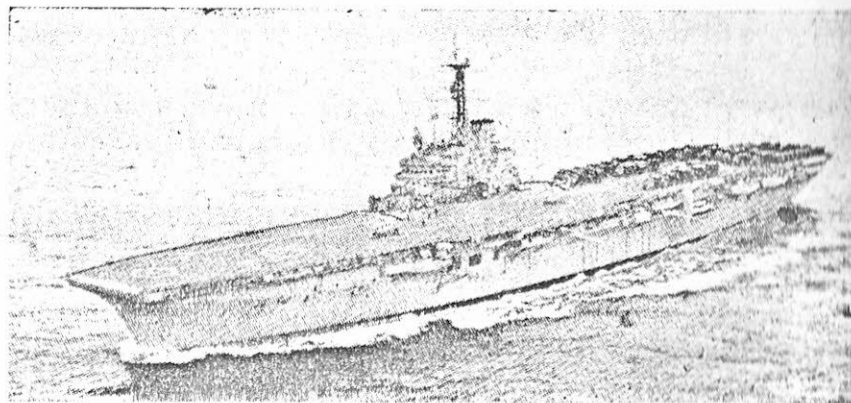
הודפס באמצעות משרד חכסחון — ההוצאה לאור

הדפוס החדש" בע"מ, תל-אביב

נושאת־הקומנדו

המירור ב.א.י.ס. גורליי

אנית־הוד־מלכותה „באלורק“, נושאת־מטוסים בת 22.000 טון מ־הסגנון החדש, ואחת מן החדישות ביותר שבאניותיו הלוחמות של ה־צי המלכותי, משרתת עתה באוקינוס־ההודי, מרחק של כ־15.000 קילומטרים ממל־הבית. עם הפלגתה, בשנת 1960, מנמל פלימות אל סינגפור, נפתח דף חדש בדבריימי הצי הבריטי. שכן אין זו נושאת־מטוסים רגילה. בעבר היתה היא מפעילה מטוסים קבועי כנף בעלי תפקידים „מקובלים“, ואילו עתה נושאת היא 21 הליקופטרים ו־600 אנשי־קומנדו של „צבא־הצי המלכותי“. ספינה זו, שכינויה העממי באנגליה הוא „נושאת־קומנדו“, אינה אלא פרי הגיוני מן הלחץ הציני שלמדו הבריטים בפורט־סעיד בחודש נובמבר 1956, שם הנחיתו בהצלחה שתי ה־נושאות־הקלות של הצי (שם שבא להבדיל ביניהן לבין אותן נושאות־מטוסים קלות שנועדו לתפקידי ליווי) „אושין“ ו־„תאזאוס“, באמצעות הליקופטרים, 400 אנשי־קומנדו על נשקם וציודם הישר לתוך איזור־הלחימה — מבצע חסר־תקדים. אותה עת נישאו ההליו־קופטרים ואנשי־הקומנדו בספינות „אושין“ ו־„תאזאוס“ בתור מעשה־ארעי בלבד,

בסיס־מושט ל־600 קומנדות, 21 הליקופטרים, 50 משאיות

מקורות ומחברים

(הארות והערות לקורא)

נושאת־הקומנדו — מאת המירור ב. א. י. ס. גורליי

כוחות „הקומנדו“ הבריטיים — היחידות המיוחדות שהוקמו בעידודו של צ'רצ'יל במלחמת־העולם השניה, בשעה הקשה ביותר לבריטניה, בשביל לגזול את היזמה מידי הגרמנים ולהעביר את המלחמה לשטח־הם — כבר עשו דרך ארוכה מאז, הן בפשיטות „הק־זרחה“ והן כ־„חוד־הנית“ במבצעים אמפיביים (לרבות מבצע סואץ, 1956), במרוצת דרך־קרבות זו נשתכללו אורחי־הפעולה של ה־„קומנדו“, והותאמו יותר לתביעות הלוחמה־החדשה. על שכלול נוסף ומרחיק־לכת באורחי־הפעולה אלה — שכלול המשלב את השימוש בבסיס־מושט מזה, ובהליקופטרים, מזה, — מספר מאמר זה.

יתכן כי יש עתה במאמר זה ענין כפול ומכופל — לנוכח תנועות־ההיערכות האחרונות במרחבי אזורנו, המתבצעות ע־י כוחות בריטיים, שבהרכבם ממלאות תפקיד מרכזי למדי יחידות „קומנדו“ אלו, על האניה־הנושאת שלהן. המאמר לקוח מתוך כתב־העת של צבא־הצי האמריקני (ה־„מארינס“) „ירחון צבא־הצי“ („Marine Corps Gazette“).

הסואה והטעיה — מאת הקפיטן וו. אי. שזקודה

בהסואה והטעיה בלוחמת־מדבר יש לנו ענין מיוחד, ומקור לא־אכזב ללמוד הלכות ההסואה וההטעיה הטובות למדבר הוא אותו מסע־מלחמה של הארמיה־השמינית הבריטית, בפיקודו של הפילדמרשל מונטגומרי, במלחמת־העולם השניה, במדבר המערבי, — שנפתח במערכת אל־עלמיין הנודעת. לקחי מסע זה בתחום ההטעיה הם חלק נכבד במאמרו. המחבר, ששירת בכוחות הפולניים במזרח־התיכון ובאיטליה, מכניסנו ל־„לפני־ולפנים“ של מבצעי ההסואה וההטעיה ההם, ומגלה לנו „סודות־מקצוע“ אשר בשביל לא־מעטים עשוי להיות בהם משום חידוש. מאמרו לקוח מתוך כתב־העת של חיל־השריון האמריקני „שריון“. („Armor“).

ארטילריה בהתקפה־מתוך־יתנועה — מאת המירור שיפאיאב

החשת כניסתה־לפעולה של ארטילריה הנמצאת במסע היא בעיה שעוסקים בה חכמי הטקטיקה זה מכבר; גילוי חריף לבעיה זו משמשים אותם המצבים בהם מוטל על הארטילריה להיכנס לפעולה נגד הנגה־הפוחה של האויב; שכן נדרש ממנה אזי להלום בו בהקדם רב ככל־האפשר, בטרם יספיק להתארגן להגנה של־ממש. במאמר שלפנינו נכיר את האורה בו מבצעת זאת הארטילריה הסובייטית.

המקור למאמר — בטאון קצינים סובייטי.

לצורך אותה פעולה מיוחדת. עתה, בנושאת-המטוסים „באלורק“, יש להם מעמד-של-קבע, כחלק בלתי-נפרד של הכוח שהוקצה לאניה זו. בתפסית-היסוד דומה ה„באלורק“ ל„נושאת-ההליקופטרים“ של צי „ארה“ב. בעיקרו של דבר אינה אלא משטח נייד אשר ממנה מוטסים גייסות נישא-הליקופטרים. אבל הן לספינה, הן להליקופטרים והן לאנשי-הקומנדו יש תוידאופי המעמידים אותם בסחירה בולטת ל„מקביליהם“ האמריקנים. חבה נכירם מקרוב.

כוח למשימות „קרות“ ו„חמות“

מהו תפקידה הכללי של „באלורק“? ראשית-כל ומעל-לכל היא מצוידת היטב בכל הדרוש כדי למלא את תפקידו המסורתי של ה„צי המלכותי“ — שמירת על קיום „חוק וסדר“, תודות לעצם נוכחותה בנקודות בהן עלולות לצוץ התפרצויות. מתפקידה להנחית את אנשי-הקומנדו שלה ולקיימם ולסייעם בהיותם ביבשה, בכל מקום בו מאיימת סכנה על חייהם של אזרחי בריטניה או על ענייניה. בקצרה, מוטלות עליה משימות של „תצפית על דליקות“ — כתפקיד הצופה המתריע על התלקחות אש ביערות או בשדות קוצים ופועל תיכף-ומיד לכבויה. כל-אימת שניתן לגלות את ההתלקחות ולהגיע אליה במהירות, נדרשים „באלורק“ וה„הליקומנדו“ שלה לכבות את הדליקה ללא סיוע, ובטרם תתפשט. במקרים של התפרצויות חמורות-יותר יפעלו אנשי-הקומנדו ביבשה בתפקיד „ראש-החנית“ של כוחות גדולים יותר.

„תצפית דליקות“ מסוג זה אין בה כל חידוש לגבי ה„צי המלכותי“ ו„צבא-הצי המלכותי“. הם מורגלים למלאכה זאת מזה מאות-בשנים. רק הנסיבות בהן התנהלה המלאכה השתנו כפעם בפעם. הנסיבות כיום השתנו שוב. הכוחות הצבאיים והציים שיש לבריטניה מעבר-לימים — ואשר פעם היו בעלי מצבה גדולה — מועטים כיום במספרם ופזורים מאוד. שרשרת-הבסיסים העולמית, שכוננה בשקידה במשך שנים רבות על מנת להגן על ענייניה של בריטניה ואשר בשעתו אומנם היתה מרשימה בעצמתה, אבדה כיום רבות מחוליותיה. בהשוואה לימים עברו, מועט מספרם של המקומות בהם יכולה בריטניה למצוא בודאות ולאורך-ימים סידורים לסיפוק צרכיהם של כוחותיה שמעבר לימים.

אכן, במידת-מה מצויה בידיה היכולת להתגבר על הקושי שנגרם לה עקב הפחתת כוחה שמעבר-לימים, על-ידי שתטיס את תגבורותיה מן הממלכה-המאוחדת אל נקודת-הסכנה, מדי התעורר איום על בטחון ענייניה. אורח-פעולה זה הוכח כבר-ביצוע בעת משבר-ירדן של שנת 1957, לשם הדגמה, אך לא תמיד היה בר-ביצוע — ואף אין בטחון שיהיה כך בעתיד. בעיתות-צרה משתבש תכנון-התנועה-באוויר לעתים קרובות יתר-על-המידה עקב גורם אחד — ענין זכויות-המעבר מעל לשטחי-הריבונות של מדינות זרות.

לא תמיד ניתן לקבל זכויות אלה בתור דבר שבשיגרה. אירע ואפילו הידי דותיות שבמדינות תמצאנה, מחמת מכלול מגוון של סיבות כבדות-משקל, כי הענקת זכויות כאלו דוקא באותו זמן מסוים בו הן נדרשות לנו עלולה להעמידן במצב מביך מאוד. לדוגמה: רק לאחר פרק-זמן רב-דאגה של המתנה נתקבלה מתליאביב הרשות למעברם של צנחנים בריטיים בשמי ישראל בדרכם לרבת-עמון, בעקבות בקשתו של המלך חוסיין. רשות זו הוגשה בדיוק מבעוד-מועד. אלמלא נתנה ברגע שנתנה — קרוב לודאי כי המלך היה מאבד את כסאו.

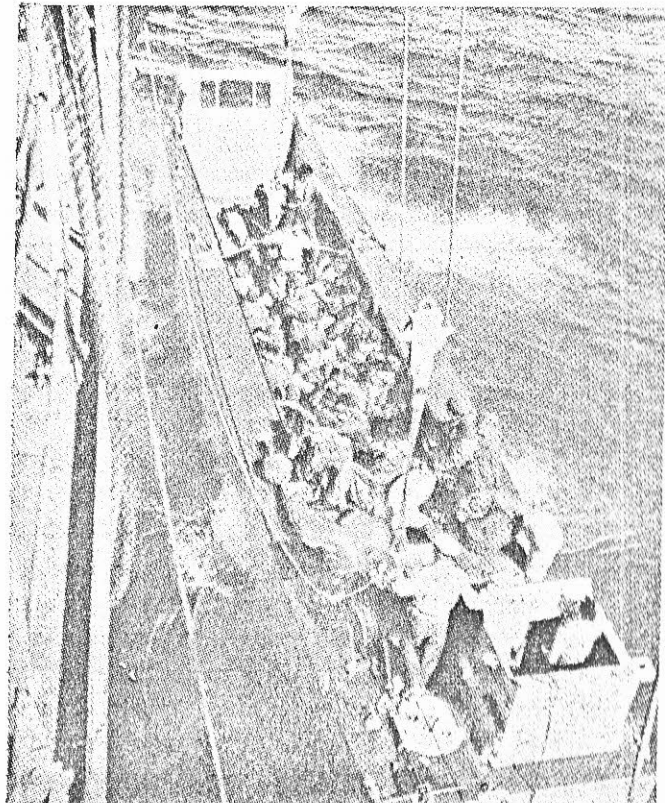
מה, אם כן, ניתן לעשות אם יתברר, לפרקים, כי אין אפשרות מעשית לתגבר במהירות מן הממלכה-המאוחדת את בסיסי בריטניה שמעבר-לימים? נראה, כי התשובה טמונה בהקמתם ובקיומם של כוחות-מהלומה ניידים ומהירים שימצאו בבסיסים סמוכים ככל האפשר למוקדי-ההתפרצויות. כוחות אלה חייבים להיות מאוונים, דהיינו — עליהם לכלול יסודות יבשה, ים ואויר. שומה עליהם להיות בעלי יכולת לפעולה מהירה, מבלי להמתין לבואה של עזרה נוספת מארץ-המטרר-פולין. הכרחי שיוכלו לפעול בלא להיות תלויים בשדות-תעופה — ומבלי שיהיה עליהם לבקש זכויות מעבר בשמיהן של ממשלות אשר אפשר ולא תנקוטנה בעמדה ידידותית כלפי בריטניה.

„קבוצה ציית משולבת“ מיטיבה לענות יותר מכל על תנאים דרישות אלו. בריטניה אינה מסוגלת להרשות לעצמה החזקתן של קבוצות רבות שכאלה, אבל אחת נמצאת עתה ב„תחנת המזרח-הרחוק של הצי-המלכותי“ שבסינגפור. „באל-ורק“ מחזיק יחידה אחת בקבוצה זו. היא מספקת לשייטת שבסינגפור יסוד צבאי קרקעי לא-מבוטל, שעד כה היה חסר לה. תכליתיותו של יסוד זה נכפלת הודות לניידות האיסטרטגית והטקטית כאחת, המוענקות לו — הראשונה על-ידי ספינת-האם והאחרונה על-ידי ההליקופטרים ה„צמודים“. יתר על כן, החיילים שבמסגרת יסוד-„קרקעי זה הם חיילים „ימיים“, חיילי „צבא-הצי“, הכפוף ישירות ל„צי המלכותי“, הם מכירים את צי — והצי מכיר אותם. השניים דוברים באותה לשון. לעובדה זו יש משקל רב. תוצאתה הם אימונים פוריים ונעימים — וכן יעילות-מכסימלית במבצעים.

הגם שאנו חווים את „באלורק“ כמועסקת בראש-וראשונה במבצעי המלחמה ה„קרה“, בין כשהיא לבדה ובין בשילוב עם כוחות אחרים, הרי נועד לה גם תפקיד במקרה של „מלחמה מוגבלת“. במקרה כזה, אין זה מתקבל על הדעת שהאניה תפעל כשהיא לבדה. מציאותית יותר האפשרות, כי היא תפעל כחלוץ הכוחות העיקריים — תפקיד הצפוי לה גם בהתפרצויות החמורות יותר של המלחמה ה„קרה“. באשר לתפקידה במקרה של מלחמה כוללת — נראה, כי אזי תשוב האניה לעסוק במשימותיה המקובלות, כשההליקופטרים שלה מופעלים נגד צוללות.

הבה נעיף עתה מבט באניה גופה. מרבית השינויים שנעשו בה בעת הסבתה לתפקידה החדש הינם פנימיים. בין סיפונה צוידה הספינה במערכת הנרחבת ביותר של מיוג-אוויר המצויה כיום ב"צי המלכותי". נבנו בתוכה חדרי-אוכל, משרדים ומחסנים חדשים. הכל הותקן חוץ שימת-לב מרובה לפרטים. הספינה ממש "נתפרה לפי מידה", בשביל שתענה על צורכי אנשי ה"קומנדו", ועל דרישותיו של שירות בשיטת-הצי.

מהחוף נראית "באלוורק", במבט-ראשון, כאילו חלו בה רק מעט שינויים. עודנה בעלת הצללית של נושאת מטוסים רגילה. ברם, מבט-מקרוב מגלה, כי חל שינוי בסיפונה-הסירות. על כל אחד מדפנותיה של האניה תלויות שתי סירות-לנחיתת-סער מן הטיפוס החדש ביותר. כל אחד מכלי-שיט אלה מסוגל לשאת 30 איש, או משאית אחת בת רבע-טון (במקרה זה, מטיפוס "לאנד-רובאר"). 25 משאיות כאלה מצויות על סיפונה של נושאת-הקומנדו.

כל אחד מכלי-שיט אלה מסוגל לשאת 30 איש

משימתן של ארבע הסירות-לנחיתת-סער אינה מצטמצמת בהנחתת אנשים וכלי-רכב; הן מיועדות גם לספק אמצעי-נוסף ומשלים לתצבור אספקה בחוף. כאשר ההליקופטרים ואנשי-הקומנדו אינם פועלים הישר מן הספינה — הופכות הדרישות לאספקה ולדלקת-עופה לגדולות מאוד. אם אפשרי להביא לחוף את האספקה והדלק באמצעות סירות, ולהמציאן הלאה, עד ליחידה, באמצעות מש"איות — אפשר אזי לשחרר הליקופטרים נוספים ממשימות-תספוק ולהקצותם לתפקידים-לוחמים.

אבל משאיות בנות רבע-טון אינן מצטיינות ביכולת לשאת מטען רב. כאשר מדובר במטענים גדולים — ובהסעות ארוכות — יש במשאיות בנות טונה אחת ובנות שלושה טונות תשובה טובה יותר לצרכים. לגדוד הקומנדו יש גם משאיות כבדות-יותר אלו. במספר שוה בערך למספר המשאיות בנות רבע-טון; על ירכתיו של סיפון-הטיס בן 222 המטרים ניתן לשאת מספר ניכר של משאיות בנות כל הסוגים, מבלי שהדבר יפריע יתר-על-המידה לפעולת כלי-הטיס. כאמור, המשאיות הקלות מועברות לחוף באמצעות הסירות-לנחיתת-סער; כלי-רכב כבדים יותר נפרקים על מזחים — או לתוך דוברות-משא, אם מצויות כאלה. אם אינן מצויות — הרי בעתיד תעמודנה לרשותם של אנשי-הקומנדו רפסודות-נפוחות, שתובלנה על סיפון נושאת-הקומנדו.

לא כלי-רכב בלבד ינשאו לחוף באמצעות כלי-השטה נפחים. חלק מאנשי-הקומנדו שבאניה — אשר אימונם הבסיסי כולל פשיטות באמצעות כלי-שיט שונים — יוכלו לנחות במישרין מן הספינה, או מן הסירות-לנחיתת-סער, באמצעות סירות-גומי קטנות נושאות-אדם; נחיתה באמצעות סירות-גומי קטנות אלה, המבוצעת בעת שכשני מניינים של הליקופטרים, הטסים במהירות של למעלה מ-100 "קשר" (כ-190 ק"מ) לשעה, ממתינים באפס-מעשה במוסך-כלי-הטיס, עלולה להראות כדרך איטית ובלתי מוצדקת של ניהול מלחמה, אבל יהיו מקרים בהם יהיה נודע יתרון לנחיתות מתוך כלי-שיט נפחים — כהשלמה להסתערות הראשית, הנישאת בהליקופטרים. על כל פנים, פשיטה מתוך סירות גומי מהוה כלי-זינוק רבי-אפשרויות בפני עצמו. הגישה בהן מתבצעת בדממה, וניתן לעשותה במקומות רבים ושונים לארכה של חזית רחבה. אנשי-הקומנדו מאומנים, הפועלים בחבורות קטנות, יוכלו ליצור בדרך זו בלבול, הטעיה והפתעה במידה החורגת מכל יחס לגודל הכוחות שהופעלו.

מהלומת-המחקן של האניה

ההליקופטרים הם האמצעי האמיתי הנועד לספק לאנשי-הקומנדו את גורם-ההפתעה לצורך המהלומה-המוחצת העיקרית שלהם. ההפתעה, במקרה זה, מושגת הודות לניידות-שדה-הקרב המפליאה שלהם. ההליקופטרים המקנים להם ניידות

ניידות שדה קרב מפליאה

זאת גמנים על טייסת 848 של ה"צי המלכותי" — טייסת שלזכותה נזקפות שנות נסיון בלחימה נגד כנופיות בג'ונגלים של מאלאיה. הטייסים הם קציני צי. לפי שעה אין קצינים מ"צבא הצי המלכותי" המטיסים הליקופטרים — הגם שיתכן ואחדים עוד יוקצו לכך, בבוא הזמן.

כלי הטיס הללו הם הליקופטרים מטיפוס "מערב-לרוח" סימן VII — שהוא העתקו של ההליקופטר האמריקני מסוג S-55, המיוצר בבריטניה לפי הרשאת על-ידי "חברת המטוסים ואסטלאנד". הליקופטר זה, אף שמבחינות מסוימות

(¹ Whirlwind.

בצעונו מצוין, אינו יכול להשתוות להליקופטר המיוחל מסוג "ואסאקס" — הדגם בעל טורבינת-הגז של ההליקופטר מטיפוס S-58. כלי-טיס אלה כבר נמצאים בשלבי-יצור — אך טרם נופקו לכוחות-המוזנים. לכשינופקו סוף-סוף, יחליפו את ההליקופטרים מסוג "מערב-לרוח".

באשר לאימונים — הרי הקשר עם אנשי-הקומנדו הוא הדוק ומתמיד. כשאלה יורדים ליבשה להתאמן — הולכת עמם הטייסת. בשהותם בבסיס-סינגפור לפרק-זמן ניכר כלשהו, מתגוררים אנשי-הקומנדו ואנשי-הטייסת באותו קסרקטין. אסור לראותם בתור שתי יחידות בלתי-תלויות. הן תלויות-אהדדי, כמו הפרשים וסוסי-הם. בדומה לחיל-הפרשים — אין הם עצמאיים-בכל אלא עליהם לשאוב סיוע והכוונה מבסיס איתן, הלוא הוא אניית הוד-מלכותה, "באלורק".

כל משאביה המרובים של הספינה רתומים למשימת קיומם של אנשי-הקומנדו ושל הטייסת במצב של יכולת להמשיך במשימה עד סיומה. אכן, בשביל צמד זה — הקומנדות והטייסת — האניה היא בגדר דבר שאי-אפשר בלעדיו. שלוש-שנים פועלים כצוות מהודק ביותר, יום אחר יום. תמיד אותה האניה, אותם אנשי-הקומנדו ואותה הטייסת. התחברות מהודקת כל כך בהכרח שתוליד יעילות. עתה, מלים מספר על אודות אנשי-הקומנדו. מה פירוש הביטוי "קומנדו"? המתיחסת המלה לאדם יחיד — או לחבר-אנשים? במשמעותו הצרה, הביטוי "קומנדו" — או, "קומנדו של צבא-הצי המלכותי", ליתר דיוק — פירושו יחידה בת 600 קצינים וחיללים. היא מקבילה בגדלה בערך לגדוד. קיימות כיום ארבע יחידות כאלו, שבהן "הקומנדו ה-42" מושט ב"באלורק". האנשים המהווים את מרביתו של ה"קומנדו" נקראים "הנחתים המלכותיים", או "הנחתים". ניתן גם לכוונתם, שלא במדויק, "אנשי קומנדו" — וכך הם אף נקראים לרוב בציבור ובעתונות של בריטניה.

אנשי-הצבא בני כל הדרגות העוברים את מחזור-האימונים הראשוני, המחר מיר, של הקומנדו, מקבלים ציון המיחד אותם משאר אנשי-הצבא — כומתה ירוקה. לאחר מכן הם חובשים כומתה כזאת כל זמן שהם משרתים ביחידת-קומנדו. אם הם עוזבים לפרק-זמן את יחידת-הקומנדו — ואפילו, רק לשם שרות בפלגת "צבא-הצי המלכותי" ² של האניה — אזי הם מחליפים את כומתתם הירוקה בכחולה. כומתות חובשים האנשים רק בהיותם בבגדי-עבודה, או במדי-קרב.

אלה תויה-אופי המצינים את יחידת-הקומנדו. זוהי יחידה קלת-ציוד ורב-ת ניידות המתמחה בלוחמה אמפיבית. האנשים בכל הדרגות מצטיינים בכושרם הגופני המעולה. הציוד, הארגון והאימונים תוכננו כך, שהיחידה תהיה מסוגלת

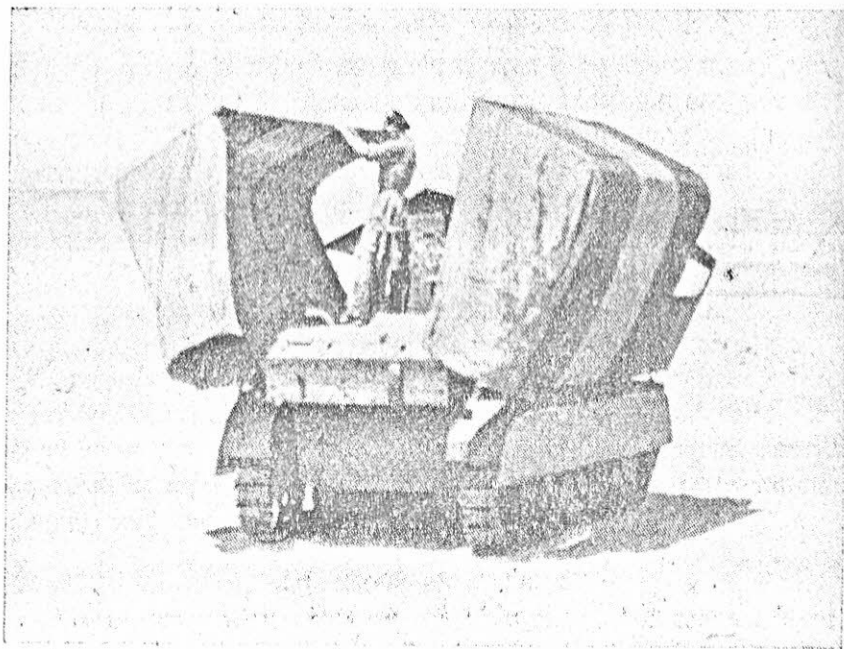
² פלגה המוקצית לכל אניה גדולה או בינונית בצי-המלחמה הבריטי, לתפקידים שבחלקם שייכים לתחומי "ייצוג", אך בחלקם הם ממשיים מאוד ומבוצעים בשעת לחימת האניה.

— המערך.

הסואה והטעיה

הקפיטן ו. אי. שזקודה

הסואה והטעיה נוצלו רבות במהלכה של מלחמת העולם השנייה. הן היו אורח־לחימה — הגם ששונות היו מן הלחימה הפעילה. במלחמת־העולם השנייה הופגן אורח־לחימה זה ברוב השכל על ידי הארמיה־השמינית הבריטית, בעת מסעי־המלחמה שנהלה במדבר האפריקני בראשית שנות־הארבעים. לוחמי הארמיה־השמינית היו מוכנים ומאומנים היטב להסואה. לא זו בלבד שלוחמים אלה הבינו את חשיבות האמונים בה, אלא אף חשו בפרועל, כי עצם חייהם תלויים בה. תוך קריאה ועיון בכתבי־זכרונות ממלחמת־העולם השנייה נמצא, כי נושא

אל תסתכל בקנקן — אלא במה שיש בו! (טנק שהוססה כמשאית משיר את „קליפתו“)

למבצעים אף בסוגי־הקרקע הקשים ביותר. יחידת־הקומנדו מורגלת ללחום כשכל ציודה ארוז בתרמילי־האנשים, מבלי להזדקק לכלי־רכב. במסגרתה כלול גרעין של מטפסי־צוקים מומחים, צנחנים ושחינים תת־מימיים. במסגרת היחידה מרובה מספרם של הקצינים והמשקיים ביחס לחיילים, דבר המספק מנהיגות איתנה בכל הרמות. ליחידה מקלעים, מרגמות וכלי־זין נגד־טנקיים משלה.

יחידת־הקומנדו מפצה את עצמה על חולשתה המספרית ועל העובדה שאש הסיוע האורגנית שלה אינה אלא קלה בלבד, על־ידי התרכזותה בהשגת מהירות בתכנון ובביצוע — ועל־ידי מאמץ המכוון לחולל את הבלתי־צפוי ולבצע את הנראה כבלתי־אפשרי. היחידה מחוננת ב„חוש־ריח“ מפותח בכל הנוגע לגורם־ההפתעה.

סויר וניתוב (מציאת־נתיבים)

מפעם לפעם מתלווה ל„קומנדו ה־42“ שבאניה „מחלקת־סירות מיוחדת“ של „צבא־הצי המלכותי“. זוהי חבורת מומחים קטנה של חותרי־דוגית („קאנו“), צנחנים ושחינים תת־מימיים מעולים. הם מבצעים סורי־חוף וכן פועלים כ„גשר שים“ בשביל ההליקופטרים. בעת סויר אזורי־עליה בחוף הם יכולים להגיע לחוף מעבר־הים באופנים שונים — או שיתכן ל„הטיל“ אותם, או להצניחם מהליקופטרים. להשלמת רשימת החבורות השונות שעל סיפון האניה, יש להזכיר שתי „סוכנויות“ חשובות של סיוע־אש. „חבורת הצופה הקדמי לאש־סיוע ציית“ — צוות קטן המסופח ליחידת הקומנדו והנתון לפיקודו של קצין־צבא, המבקר את אישן של האניות המסייעות באש לקומנדות. „צוות־בקרת־האוויר“ מס' 8, בפיקודו של קצין „צבא־הצי המלכותי“ ממלא אותו תפקיד עצמו לגבי מטוסי־הסיוע — אשר ברוב המקרים הם מטוסי הצי.

עד כאן התוותה תמונתה הכללית של נושאת־הקומנדו. לא הוזכרו כלל הרבה פרטים מעניינים, אשר על רבים מהם כדאי לדון בהרחבה. על אלה נמנים מערכת הפיקוד־ההבקרה, הכרוכה בסידורים מיוחדים כאשר פועלים ההליקופטרים בחוף, מבסיס־קדמי יבשתי; תרגולות לעריכת אנשים, אספקה והליקופטרים למבצעי־הסתערות מטיפוסים מסוימים, שהוכנו כ„שיגרה“, וכן שיטת־משמעת — המושתתת על תקנוני הצבא והצי כאחד.

דברים אלה — ועוד רבים אחרים — נמצאים כיום בשלבי־נסיון באניה. רעיונות חדשים נבחנים שם הלכה־למעשה — וחוזרים ונבחנים. זוהי תקופת־התנסות המצטיינת בעניינה הרב. לאחר שבועות של אימונים קשים הושגה התקדמות נאה. כל הקשורים במבצע משוכנעים, כי התפיסה בענין יחידות „הליקומנדו“ מושטות היא נכוחה בכל פרטיה. הם סמוכים־ובטוחים, כי כאשר יתחילו ליישם את לקחייהם של התרגילים והתמרונים, ונוהלי־הביצוע יגובשו סופית, אזי תצדיק נושאת־הקומנדו במלואן את התקוות המרובות שתולה בה האדמירליות הבריטית.

ההסוואה אינו נזכר בהם אלא כבדרך-אגב בלבד — וזאת לא משום שההסוואה לא מלאה תפקיד חשוב במלחמה, אלא — משום שהיתה נושא חדש וזר לטקטיקאים.

כאשר ניהל הגנרל רומל את קרבותיו במדבר, נטל פעם חלק אישי במבצע ההטעיה, כשנוכח כי השריון הבריטי מתקדם לעומתו ומסכנו. אותה עת היה לבדו עם סגל מטה, כשהם חסרי כל מחפה. חישי-כבזק פקד לקשור בחבל מספר שמיכות ולהקים ענני אבק. קרה הדבר הצפוי — כוח-החלוץ של השריון הבריטי נעצר בהיסוס, והדבר נתן לרומל שהות לקדם את גייסותיו.

תמונות השועל

שאלת ההסוואה חייבת לתפוס מקום רבי-חשיבות אצל כוחות-השריון החד-י-שים שלנו. אין כל רע בכך כי ננית לחייל-רגלי מן-השורה שידאג בעצמו להסוואתו, אך מה בדבר כלי-הרכב המשוריינים שלנו? מה בדבר משעולי-העקבות שמניחות מאחוריהן שרשראות הרכב-המשורין? וכידוע, העקבות שאנו מניחים מאחורינו, בעת תנועתנו, אינם מעטים כלל וכלל...

בשדה-המערכה החד-י-שי שומה עלינו להתמודד במהירות — אך בריבזמן חייבים אנו להיות נכונים להתכנס בנקודה ידועה כדי להנחית את מהלומתנו. כיצד ניתן להשיג זאת במסכימום התכליתיות, מבלי להסגיר את סוד "המשחק"? בעיות אלו חייבות לבוא על פתרונן עם בעיות ההסוואה וההטעיה, ולפתרון נודעת חשיבות רבה בכל הדרגים הפיקודיים — החל במפקדו של טנק וכלה ברמות הגבוהות שבגבוהות.

במשך מלחמת-העולם השניה התמידו ל"תקוע" בטנקאים שלנו (לפחות ברגימנט שלי) את טקטיקת-ההסוואה בכל הזדמנות אפשרית. אכן, כל טנקאי חייב לדעת בן-רגע מה עליו לעשות, אם נלכד בשטח חשוף, או אם נתנה לו הפקודה לסגת. מחשבתו הראשונה חייבת להיות תמיד על-אודות נתיבי-העקבות שמאחוריו. תצלומי-עקבות מסוגלים לספר את הספור: ביכולתם לספק לאויב ידיעות בשפע על סוג הרכב שהניח את העקבות, ועל מהירותו — וכך האויב יכול, במידה זו או אחרת, לחזות-מראש מה כוונת הכוחות שכנגדו ולהתכונן לקראתם. בל נשכח, כי אין האויב בגדר שוטה — ולכן חייב כל טנקאי (וגייסות-סיוור במיוחד) לסגל לעצמו את תכונות השועל.

מה מסגיר אותנו לאויב?

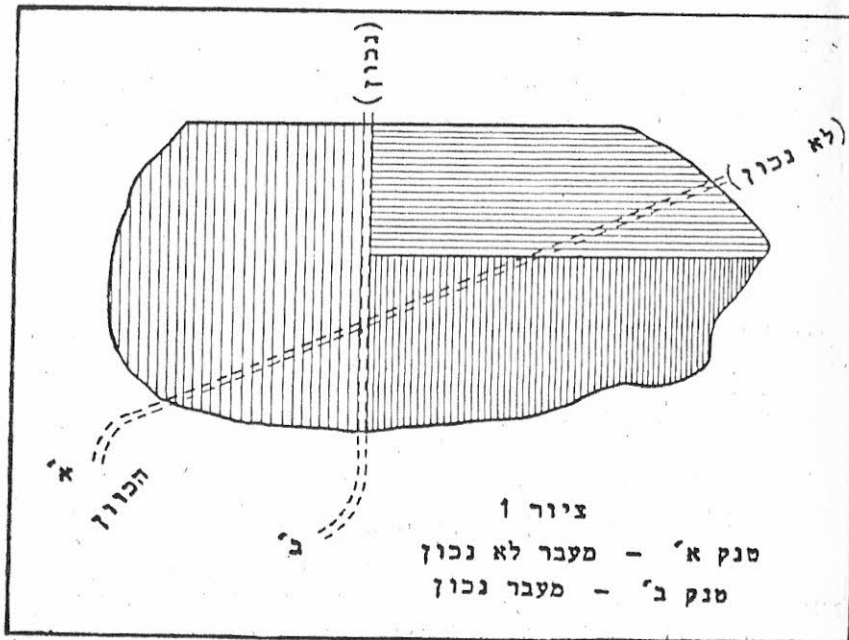
לא די בכך שתעשה הסוואה אך ורק משום ש"כך כתוב בספר", אלא יש להוציאה לפועל "בכל הלב" ובשום-שכל. הגרועים שבאויבי החייל הנמצא ברכב-השריון הם שלושת המפורטים להלן:

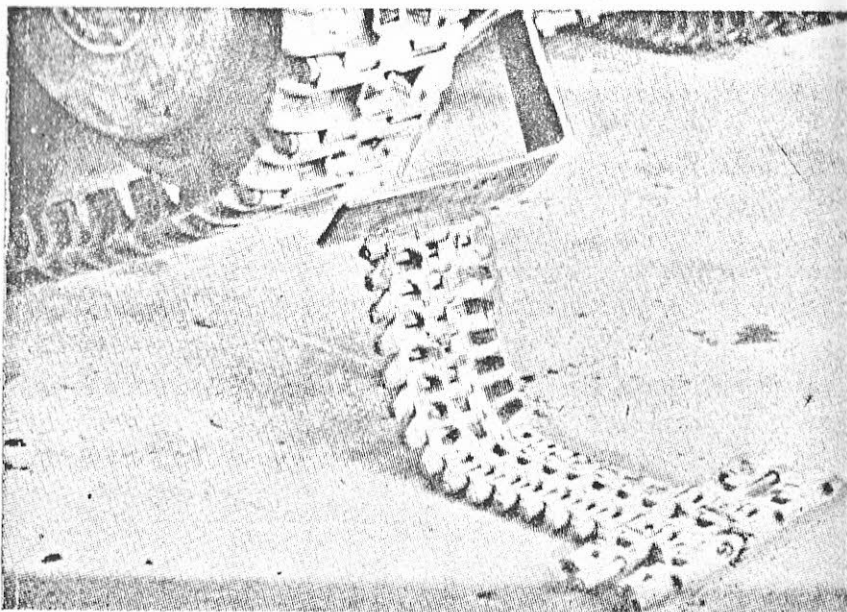
- (א) עקבות השרשראות, אותם הוא מניח מאחוריו תוך כדי נסיעה;
- (ב) צללים, אותם מטיל רכבו על הארץ;
- (ג) צבעי הרכב;
- (ד) החום. אפילו שעות לאחר נטוש כלי-הרכב את המקום, ניתן לגלותם באמצעות מכשיר-גילוי מחוכם, המתחקה אחרי החום שנפלט ממנועיהם.

מה נעשה כנגד העקבות?

הבה נדון קודם-כל בשאלת העקבות. כולנו מבינים באיזה קושי יתקל הטנקאי המנסה להסוות ולהעביר מן העולם את עקבות הטנק בו נוסע הוא-עצמו; ואם אמנם ינסה לעשות זאת ימצא מאבד זמן יקר, אשר לגבי גייסות משוריינים וממוכנים מהווה הוא תמיד גורם רבי-חשיבות. כיצד נוכל להתגבר על מכשול מטריד זה?

ראשית-כל, עלינו לנתח במדוקדק את תנאי-הקרקע (כאן הופך מוגז-האוויר לגורם חשוב. למשל — הלח הוא, או יבש?). לאחר מכן יש לנצל ככל האפשר את משעולי-העקבות הקיימים כבר בשטח — וזאת בעזרת עיון בתצלומי-אוויר. תצלומים אלה יראו בפרוטרוט, אם הקרקע מעובדת, או מוברה. אם מעובדת

התקן למחייית עקבות זחלי טנק — במדבר המערבי

המתנדנד מעל. כלי המשחית המוסתר העניק לנו כאבראש לא קל, היות וחלש על עמדותינו. שבועות אחדים לא הצלחנו לגלותו. בסופו של דבר נתגלה טנק-האויב עלידי צופה-ארטילרי שהשקיף על האזור מזוית אחרת — וזיהה את הטנק הודות לחשושה שלו.

באשר לצבע — איני צריך להוסיף דברים, שכן הטנקים כבר צבועים דיים על מנת שידמו לעץ-הקרקע. רוצה הייתי להדגיש נקודה אחת בלבד, והיא הצורך להקפיד על הנקיון הטוב על פני-הקרקע. הקפדה מיוחדת יש לנקוט באיזור בו חונים גייסות.

שוב רוצה אני להסתמך על נסיוני: באיטליה (ראה ציור מס' 2), שעה שהורפים היינו את הגרמנים אחורנית לעבר הנהר מאטאאורה, עוסקים היינו בהכנתה של הסתערות פלוגות טנקים דרך כבדת ארץ מגודלת כרמים. על הטנקים הוטל להסתער על-פני מעין רמה-מישורית; על רגלים (בעצמת גדוד) מוסעים בנושאי-בראן¹ הוטלה המשימה לתקוף מימיננו. והנה

היא, הכרחי לנקוט זהירות רבה בחצייתה (ראה ציור מס' 1), תוך שימוש בעקרונות אשר יקשו על האויב לגלותנו. אם הארץ מגודלת-פרא, יש להשתדל להפיק מוצאת תועלת מכסימלית, בכך שנוסעים בצילן של רצועות עצים ושיחים, או בשוליהן — או עלידי „דלוג“ ממחפה אחד למשנהו. אם הכרחי לחצות שדה חרוש — יש להתקדם לאורך התלמים.

כשמנצלים את נתיבי-העקבות הישן שהניח אחריו נוסע אחר, יש להקפיד ולהזהר היטב — שאם לא כן עלול הנוסע החדש „לעלות“ על מוקשים שהוטמנו לכבודו ברוב-פקחות עלידי האויב או עלידי סתם אנשים עוינים (פרטיונים). אם נעצרים או חונים, יש לסגת אחורנית מאות אחדות של מטרים — על פני אותו משעול-עקבות עצמו שבו הגיע הכוח — ולחזור לנקודה שנבחרה לכך מראש. תחבולה זו מועילה, כיון שמטוסי אויב עלולים להתנכל לכוח — ואלה יבקשוהו, בדרך קבע, בקצה נתיבי-העקבות. אם יתקלקל הטנק ויעמוד מלכת בלב ישימון חשוף — יש להתאמץ ככל האפשר לשוות לו מראה של כלי חסר-ערך (עלידי שנוטשים סביבו מספר חיבות ריקות, כלי-עבודה, סחבות וציוד אחר). יש לזכור להשאיר את התובה פתוחה, לדווח למפקד על-אודות השבר ולתפוס עמדת-מגן במרחק של 80—100 מטרים מכלי-הרכב — ולהמתין לבואו של צוות-התיקון. לעולם אין לנסות להסוות את כלי-הרכב (אלא אם יש סיכוי טוב מאוד להצליח בכך), שכן בכך רק יובלט הבלטת-יתר לעיני מטוסי האויב.

הארטילריה שלנו (בקורפוס-השני הפולני) ניצלה לעתים קרובות כחניונים את עמדות-התותחים הנושנות של האויב. אך לעתים נדירות הופגזה במקומות אלה, וסבורני כי פטור אני מלהסביר מדוע.

מה נעשה כנגד הצל והצבע

צל הטנק הוא השני באויבי הטנקאי. הדרך הקלה ביותר לאבדו היא עלידי הסעת הרכב לתוך צללים גדולים עוד יותר ממנו (בנייני-מדות, עצים, וכיו"ב); או, אם נבצר מאתנו למצוא צללים „גדולים יותר“, אפשר להקריבו אל כל עצם קטן שבנמצא — אך מעברו המואר באור השמש. בדרך זו אפשר „לזכות“ בצל קצר יותר — ואף אותו ניתן להעלים לחלוטין עלידי שמוש ברשת הסואה. הקפדה מיוחדת יש להקפיד על העלמת קנה-התותח ומשושת-האלחוט. את זו האחרונה ניתן לכופף, או לקצר עד מידה שתניח את הדעת. מפתיע הדבר, באיזו קלות מסוגלת משושה להסגיר את סוד מציאותו של טנק, במיוחד כאשר תובתו בולטת מעל לקו האופק.

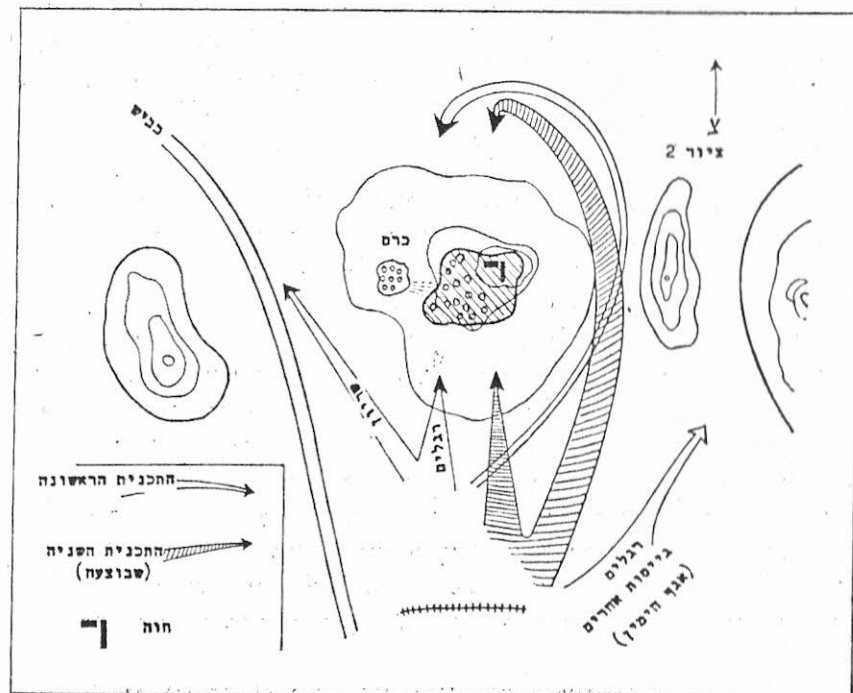
מנסיוני אוכל להסתמך על התקרית הבאה: טנק-אויב תפס עמדה בין בנייני-החיה, כשהוא מדמה עצמו לבאר-מים, מבלי לשכוח אפילו את הדלי

⁽¹⁾ רכבי-זחלי משורין, פתוח, ועליו מקלעון בריטי מדגם „בראן“. — המער.

דווח לנו באמצעות מטוס-סיוור, כי בתוך מטע קטן, מערבית לכרם העיקרי, הבחין הצופה-האירי במספר ניירות הפזורים באי-סדר. בלבו של מפקד הפלוגה שלנו נתעורר החשד שמא שימש אותו מטע כ"בית-שימוש" לגייסות גרמנים. פקודת-המבצע שלנו שונה חישימה.

פלוגת-רגלים אחת בלויית מחלקת-טנקים אחת נצטוו לרתק את הגרמנים (בסיס-אש), כשיתרו של גדוד-הרגלים בצרוף פלוגת-הטנקים פחות מחלקה אחת תוקפים מן האגף הימני שלנו, כמקודם, בשינוי אחד בלבד: בשלבים הראשונים של ההתקפה ינועו הטנקים מאחורי אנשי-הרגלים. התכנית היתה, שלאחר שיתפשט מסך-העשן שיירה בשביל הטנקים, יסתערו אלה קדימה מבלי שיסלב לאש האויב ויכבשו את חוות-הכרם מצפון.

לאחר קרב קצר נכנעו לנו 180 גרמנים ועמם ארבעה תותחים נגד-טנקים בני 88 מ"מ, ואילו יתרו של הגדוד הגרמני נמלט בחסות הדמדומים. שוחחנו עם הסרן שפקד על אנשי-הרגלים הגרמנים והלה שאלנו שאלה —

מדוע לא נעו הטנקים שלנו דרך השטח הפתוח? משהוסברה לו הסיבה, סרב להאמין לנו — וחש מידה ידועה של מבוכה.

הסואה והטעיה במערכת אל-עלמין

בבוקר 24 באוקטובר עלה בידי הפילד-מרשל מונטגומרי להבקיע דרך כוחותיו של רומל בגזרה הצפונית (ראה ציור 3). ביום 2 בנובמבר עברו שריוני הארמיה הבריטית מבעד לקויהמגן הגרמניים.

הדיביויות האיטלקיות "בולוניה", "בראסטיה" ו"פולגורא", נכנעו לארמיה השמינית עטורת-הנצחון. הגנרל רומל נסוג עם דיביויות-הרגלים ה-90 וה-164 ועם דיביויות-השריון הגרמניות ה-15 וה-21. כמו-כן היו נסוגות שתי דיביויות-השריון האיטלקיות: "ליטוריה" ו"אריאסטא". אבידות רומל היו, בערך: 10,000 הרוגים, 15,000 פצועים, 30,000 שבויים. שלל הכוחות הבריטיים כלל 2000 כלי-ארטילריה ו-600 טנקים (שנלכדו או הושמדו). עלה בידי הפילד-מרשל מונטגומרי להשיג הפתעה מושלמת.

כפי שעוד יוכח להלן, הווי הטעיה והסואה את הגורם החשוב ביותר במהלך שלבה הראשוני של מערכת אל-עלמין.

לשם השגת הפתעה מושלמת הוקם כוח מיוחד בן 2000 איש. גייס-הסואה והטעיה זה מסוגל היה ליצור את הפריטים הבאים:

- 500 טנקי-דמה;
- 800 כלי-ארטילריה;
- 2000 דמאי משאיות וחלים;
- 3000 דמאי אדם.

יעודו של כוח זה היה:

1. להעלים הכנות אמיתיות.
2. להוליך-שולל את האויב באשר ליעד האמיתי, על-ידי הסחת תשומת-לבו לגזרה חסרת-חשיבות.

קו החזית כולו חולק לשתי גזרות:

- גזרת הצפון
- גזרת הדרום.

שומה עלינו להבין, כי קשה עד-מאוד להסתיר תנועה במדבר. הבה נסקור, איפוא, את "גזרת-הצפון". בשעת המבצע נשקלו:

- א. קרקע;
- ב. לוגיסטיקה ובעיותיה;
- ג. גייסות.

"גזרת הצפון"

1. קרקע. כל תנועת-גייסות על פני המדבר ניתנת בנקל להבחנה וגילוי. הסתרת תנועות אלו או הסוואתן היתה כמעט בגדר הנמנע. יצירת דרכים חדשות, או — אפילו — נתיבי-עקבות חדשים, מבהירה לאויב, כי "מתבשל" דבר-מה חדש. כפי שניתן לראות מתרשים מס' 3 היו שני קווי-תחבורה ראשיים: האחד היה מסילת-ברזל והאחר היה הכביש הנמשך לאורך חוף הים. פרט לקו-תחבורה של-קבע אלה, היו דרכים שנוצרו על-ידי גייסות (שחצו את המדבר). במהלך ההכנות לקראת המבצע רב-ההיקף, עתיד היה להתעורר הצורך בקווי-תחבורה נוספים. הוחלט להשתמש בדרכים שכבר נוצרו על-ידי גייסות — ולנצלן ככל האפשר — וכן להשתמש במשעולים שהותוו במהלך הפעולות האחרונות וטרם נוצלו במידה מספקת. עם כל זאת טרם בא על סיפוקו הצורך הרב בדרכים חדשות.

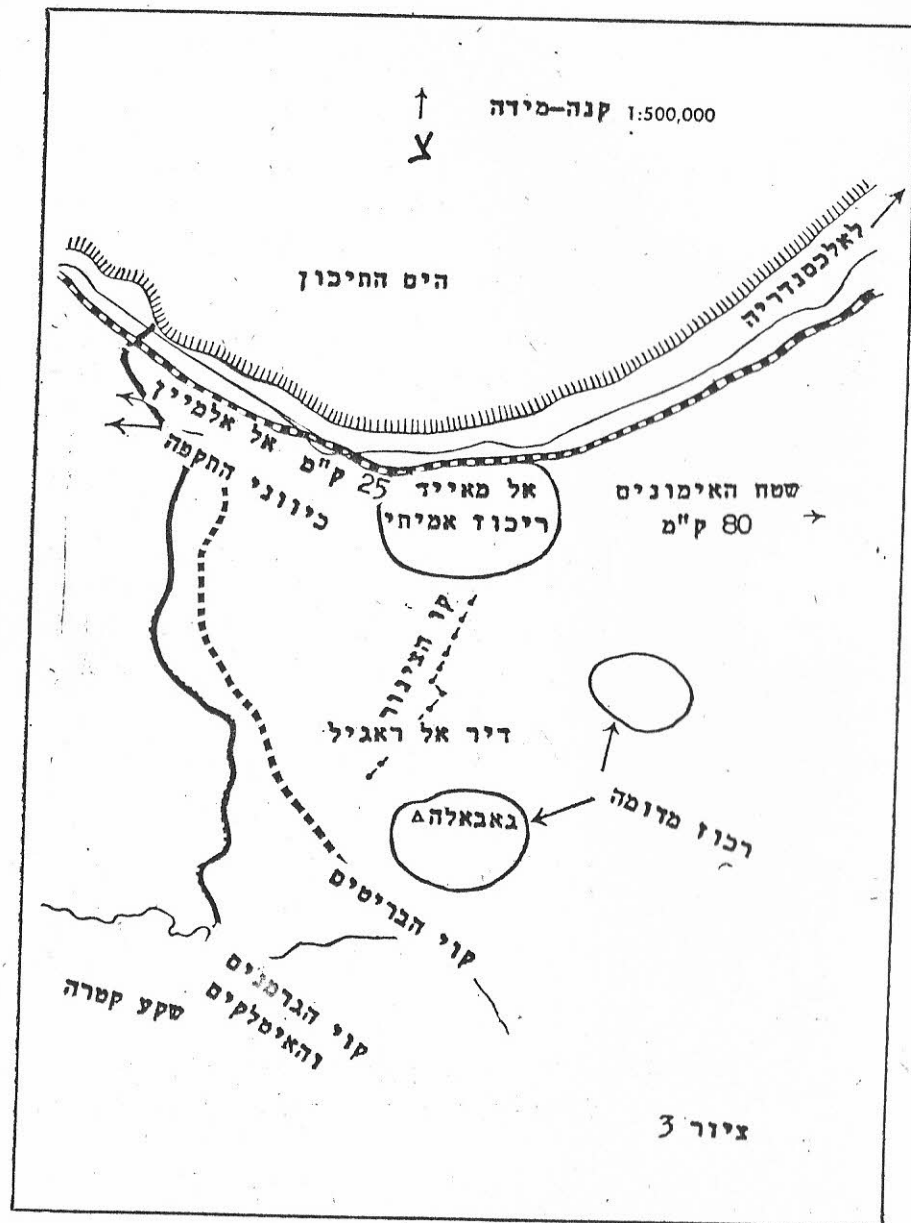
הדרכים הללו נעשו בהדרגה, קטע אחר קטע; ובקטעים מסוימים כלל לא נעשה שימוש כדי ליצור את הרושם שהדרך אינה נתונה בשימוש מתמיד. הקטע האחרון של כל דרך ודרך לא חובר עם הדרכים הסמוכות. הדבר עורר את הרושם של מערכת-דרכים מקומית (בדרג פלוגתי או גדודי). קטעיהן האחרונים של הדרכים הושלמו בעת בה החלה המתקפה. אותה שעה, כמובן, כבר לא היה עוד צורך בהטעיה ובהסוואה, לגבי הדרכים הללו.

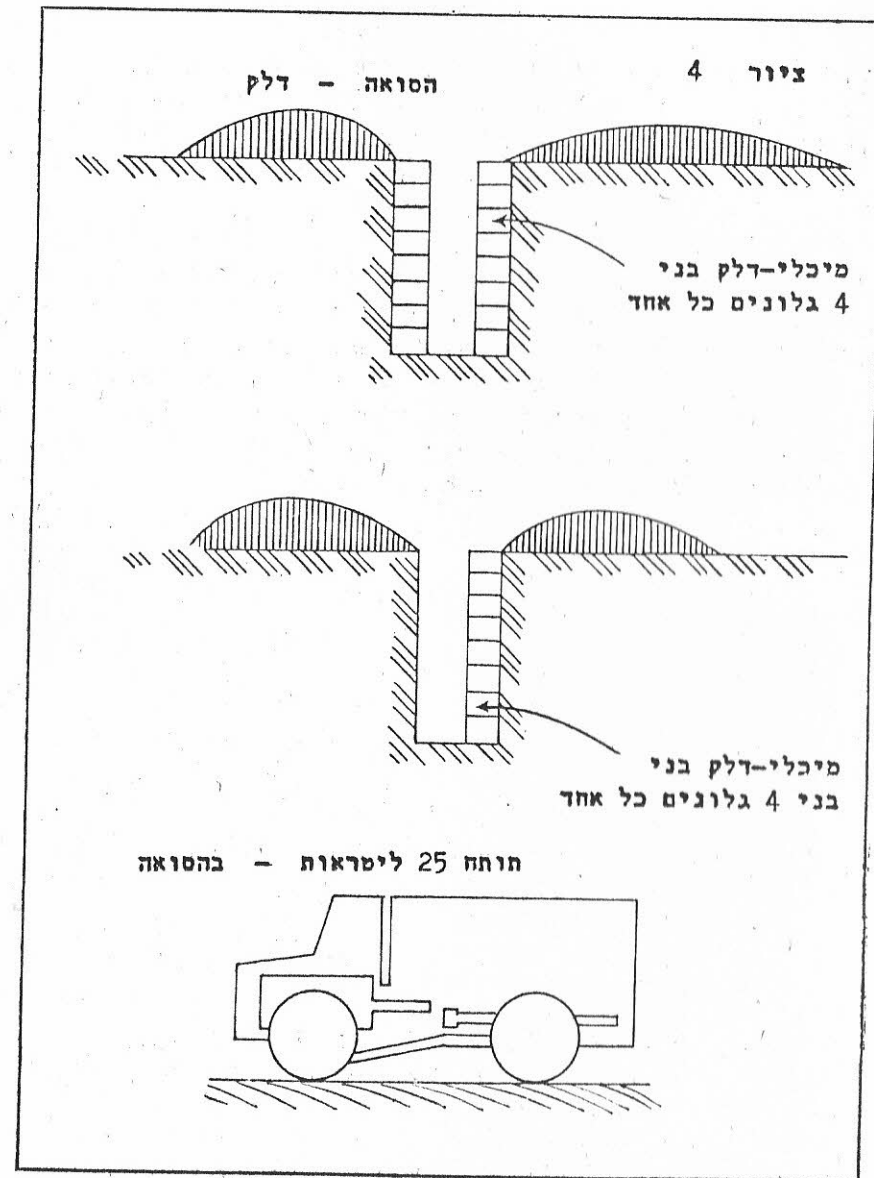
2. לוגיסטיקה. שאלת התספקות הוותה בעיה שממדיה גדולים עוד יותר מאשר בעית עצם הקמתו של קו-תחבורה. הכרחי היה לאגור אלפי טונות של סוגי ציוד שונים ולהעמידם במצב-הכין במטחוי הישגידים של הגייסות. הדבר נעשה באופן המתואר להלן:

א. דלק. היה צורך לאחסן אלפי ג'ריקנים². כולם הושמו בתוך מחפרות ותעלות נגדי-טנקיות (ראה ציור מס' 4). עבודה זו כולה נעשתה בלילות. חלק ידוע מן הדלק פוזר באופן שיצר עקולי-קרקע מעין אלו המאפיינים את פנייה-השטח שבסביבה.

ב. אספקה. פריטים שאינם מתכלים עם שימושם, הוטמנו בקרקע או שסודרו בצורה של כלירכב. מובן שהכל הוסווה בדקדקנות ברשתות-הסוואה. כל אותו פרק-זמן היו מטוסים-ידידותיים עורכים תצלומי-אוויר ומדווחים על "מלאכה כושלת". פריטים מתכלים דמו באופן כה מוצלח לכלירכב מוסוים, עד כי מפעם לפעם היו מטוסים-האויב מבזקים במקלעיהם את ה"בשר" שהוצפן — הבוקה ללא כל תכלית, כמובן. איזורי-האחסון פוזרו תוך כדי שימוש

⁽²⁾ מיכלי-דלק מטלטים. — החער.

בנתיבי-עקבות-הרכב הקיימים, כשמשמשים כמובן, בכלי-רכב בעל צורת עקבות זהה לזו של הרכב שהניח את העקבות המקוריים. כדי להקנות לענין צביון של מציאותיות אמיתית, הועברו מפעם לפעם חלקים מן המצבורים ממקום למקום. 3. גייסות. פרט למאמץ „לאבד“ אספקה בתחומי „גזרת-הצפון“, היתה גם השאלה כיצד להעלים את הגייסות. הוסתרו ארבע דיביות: שתי דיביות-רגלים ושתי דיביות-שריון וכן בריגדה-משורינית אחת.

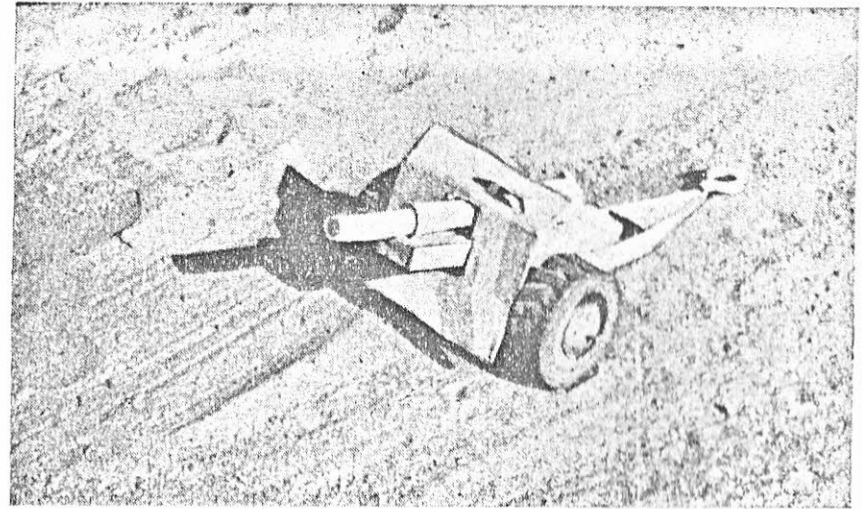
א. דיביות-רגלים. כחודש לפני יום ה„ע“ הובאו הללו לאיזור שנבחר לכך. הכוחות „עורבבו“: — עתודות של שתי דיביות, שנמצאו כבר בחזית, הונעו קדימה קרוב ככל האפשר לקו-הראשון, ואיזורי-החניה הקודמים של העתודות הללו נתפסו על-ידי שתי הדיביות שהגיעו זה מקרוב. כל גייסות-הסיוע קיבלו לרשותם את המחפרות והחפירות הקיימות כבר. יסודות-לוגיסטיים של שתי הדיביות החדשות השתכנו בחניונים הקיימים כבר. הכל נעשה במשך הלילה, תוך פרקי-זמן קצרים ביותר, וביצוע המשימה נתאפשר הודות לחיילים שהיו מאומנים וממושמעים להפליא.

ב. דיביות-שריון. הקשיים שבאו כרוכים עם דיביות-השריון גדולים היו בהרבה, כיון שאת הללו ניתן לזהות בנקל עקב משעולי-העקבות שהן מותירות מאחוריהן. השיטות דלהלן נקטו כדי לרכזן באורח, שתהיה בו מידה מינימלית של ריכוז-כוח בלתי-צפוי, בעיני הגרמנים.

(1) כשלושה שבועות לפני יום ה„ע“ הונע כל הרכב הלוגיסטי של דיביות-השריון כהקדמה לרכוז האמיתי שתוכנן. כ-4000 כלי-רכב של דיביות-השריון ה-1 וה-10 הונעו לאיזור אל-מאיד כ-20 ק"מ מזרחה לאל-עלמיין. הם התפזרו בשטח, ובאורח טבעי נוצר הרושם, כי מתכוננים הם למלחמה ניחת. כשבוע לאחר מכן נלקח משם מספר ידוע של מכוניות ומשאיות ורכב-דמה הוצב במקומן. מכוניות-הדמה המתניו כשבועיים לבואו של השריון.

(2) שתי דיביות-שריון ובריגדת-טנקים אחת עסקו באימוניהן כ-80 ק"מ מזרחה לאל-עלמיין, כשאין נוקטות כל אמצעי-זהירות יוצאים מגדר הרגיל בכל הנוגע להסואה. במשך 17 ו-18 באוקטובר, 1942, נע כל אותו שריון לאזור-הריכוז ה„מזויף“ ש„גזרת-הדרום“, ביצרו את הרושם, כי את מסעו ערך לתכלית אמנים.

לבסוף נעצר אותו מסע — כשחלק מן השריון מגיע לנקודה קדומנית יותר מאשר יתרו, ונוצר הרושם כי אותו כוח מתכוון להתקפה. השריונים לא נעו לשום מקום במשך הימים 19 ו-20 באוקטובר, 1942. במשך הלילות שבין 20 ו-22 באוקטובר, הועברו משם יחידות אל איזור הריכוז האמיתי אשר באל-מאיד, בהניחן טנקי-דמה במקומות בהם חנו קודם לכן טנקיהן האמיתיים.

תוחת 25 ליטראות — דמה

יחידות-שריון שהגיעו לאיזור אל-מאיד נטלו מחסה מתחת למשאיות-הדמה ושאר כלי-הרכב ה„מזויפים“ שכבר חנו שם. מעלל זה חייב היה להתבצע במשך הלילות, בין חצות-הלילה לבין השעה חמש לפנות-בוקר.

כל הדמאים נוצרו מלוחות-עץ ובד-שקים. מ„נקודת-ראות אמנותית“ היו אמיתיים עד כדי כך שאיש לא יכול היה להבחין בין רכב-דמה לבין רכב-של-אמת. מזמן „לזמן היו „מניעים“ את כל הדמאים ומזויזים אותם ממקום למקום — הכל הודות לארגון מעולה והבנה הדדית. אכן, היה זה מבצע משולב — בין רגימנטיה-טנקים לבין גייסות-הסואה.

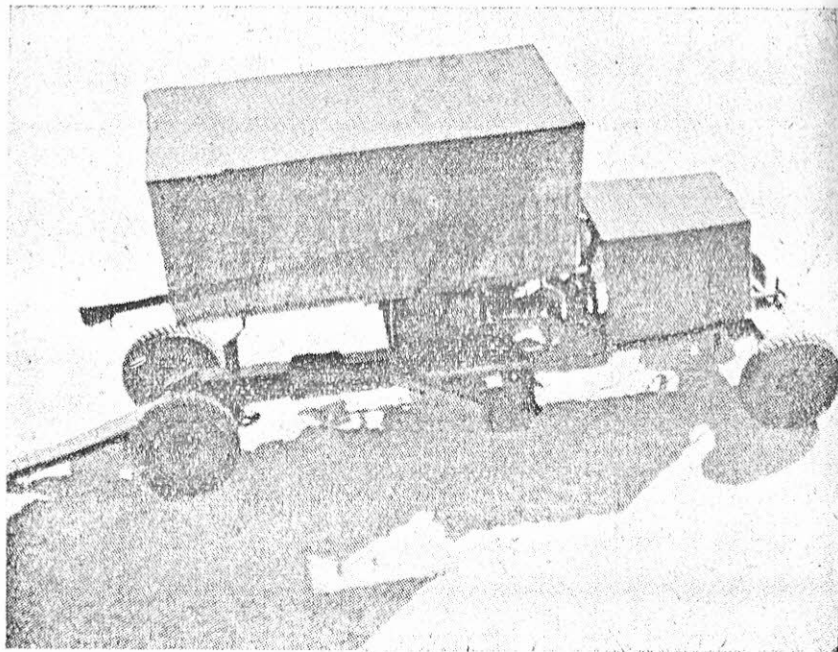
הדמאים הוצבו ברובי-מומחיות, על ירכתיהם של טנקים או כלי-רכב זחיליים אחרים. הכרת-תודה מיוחדת מגעת לנהגיה-טנקים על נהיגתם המומחית במהלך התנועה הלילית. על הקורא לדעת, כי במשך הלילה כל טנק חייב היה לנוע בעקבות קודמו בדיוק על פני עקבות זחיליות, וזאת על פני מרחק של קילומטרים רבים.

„גזרת-הדרום“

1. גייסות. נקל היה להסוות ב„גזרת-הדרום“, היות ושם לא היה אותו גודש של רכב וגייסות כפי שנוצר ב„גזרת-הצפון“. לצרכי הטעיה נוצלו אוהלים

לשם הדגמת נוכחות „גייסות-דמה“, וכן נחפרו תעלות רדודות. על מנת להקנות להן צביון אמיתי, נצבעו קרקעיותיהן בשחור — דבר שעורר רושם של עומק רב. תעלות כאלה נחפרו לא רק בשביל הרגלים המדומים, אלא גם בשביל יצירת יחידות-סיוע מזויפות. הוכנו כ־500 טנקי-דמה — אשר הוצבו שם במקומם של הטנקים שחנו ב„גזרת-הדרום“ לאחר מסע-האימונים של 18 באוקטובר, 1942. חיילי-הדמה הוצבו אפילו בבתי-שימוש ובמטבחים; תנוחתיהם שונו לעתים תכופות ביותר, על-מנת ליצור את הרושם שהכל „חי“.

2. הלוגיסטיקה. בסיסי-אספקה מדומים הוקמו שם באופן מיוחד — ולשם יצירת „פעולות אמיתיות“ היו אלפי כלי-רכב נעים סביבם במשך היום, בהקנותם לחזיון גוון מציאותי. הונחו צינורות-מים, כדי לעורר את הרושם, כי „גזרת-הדרום“ חשובה במיוחד. כך נעשה הדבר: במשך שעות-היום התנהלה שם עבודה אמיתית — ובמשך הלילה מולאו התעלות הריקות בחול (אשר נחפר מתוכן קודם לכן) — ואותם צינורות עצמם הועברו הלאה, קדימה. כדי לשפר

תוחת נ"מ „בופורס“ — מוסוה כמשאית

ארטילריה בהתקפה מתוך תנועה

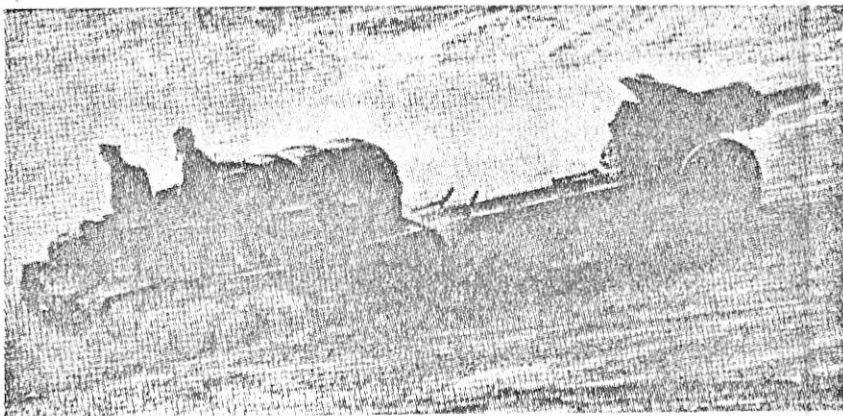
הקול'לויט' נ. שיביאב

גדוד רגלים-ממונע, או גדוד-טנקים, הפועל כמשמר-קדמי, או התוקף במסגרת כוחות-העיקריים של עוצבה — אפשר כי יסופחו אליו, לצורך סיוע, מסוללה ועד גדוד של הוביצרים בני 122 מ"מ, וכן מחלקה עד סוללה של מרגמות בנות 120 מ"מ.

אורח הפעלת כוח הארטילריה המסופח אל גדוד מותנה, בעצם, בתנאים שבהם מתבצעות ההתקפה וההתגברות על הגנת היריב. אם מתארגנת ההתקפה לאחר פרק זמן של מרדף בעקבות אויב נסוג — מתפרס בדרך-כלל גדוד-ארטילריה לתבנית-קרב ישר מתוך-תנועה; ואילו בהתקפה ממצבים אחרים — כגון, לאחר קרבי-היתקלות, או לאחר הדיפת התקפת-נגד — ימצא ודאי הגדוד כבר פרוס, חלקית או בשלמות.

ארטילריה בהתקפה על הגנה-חפופה

הבה ננתח כאן צורה אפשרית אחת של פעולות גדוד-הארטילריה — במצב בו ההתקפה מתבצעת על הגנה-חפופה של האויב, ישר מתוך-תנועה, לאחר מסע-מרדף.

הוביצר-גרור סובייטי בתנועה — כיצד יסייע במהירות לרגלים?

את התמונה עוד יותר, נבנו אפילו תחנות-שאיבה במרחקים קצובים. אורכו של קו-הצינורות היה קרוב ל-35 ק"מ. בר-בזמן, עם כל אותה פעילות לא נחו ולא שקטו מכשירי-הרדיו של הטנקים, בעוררם רושם של מציאות גייסות מרובים ו"התבשלות" דבר-מה גדול. תשדורותיהם של מכשירי-הרדיו אלה הוכנו מבעוד-זמן, ונוסחו במכוון כדי ליצור רושם שהשריון עודו שוהה ב"גזרת-הדרום".

3. פעילות-דמה, הגנה נגד מטוסית של דמה.

במתוכנן ובמתכוון הוקמה מערכת הגנה-נגד-מטוסית חזקה, שהיתה אמיתית בהחלט — והיא הציבה בעיה של ממש בפני המטוסים הגרמניים, שניסו לחדור למרחב-האוויר שמעל לגזרה. אכן, עם זאת יש לזכור, כי אמנם היה לבריטים גם על מה להגן. שכן נקל לנו לתאר לעצמנו מה היה קורה, אילו גילו הגרמנים את האמת. התותחים בני 25 הליטראות התמידו באש טיווח איטית — אך כל פעם בחרו להם מטרות אחרות. מעמדות-הארטילריה-של-דמה הופעלו חוזרים כדי להוליך שולל את האויב. חיל-הרגלים, המחזיק ב"גזרת-הדרום" של קו-החזית, ביצע בלילות התקפות-לא-התקפות מחושבות-ומאורגנות היטב, ותוצאת הדבר היתה כי הגרמנים חשבונו להתקפות-גישוש.

מסקנות

כידוע, הושג גורם-ההפתעה במלוא שלמותו. גנרל פון-תומא, איש "קורפוס אפריקה" הגרמני, אף הודה במפורש, כי רומל ומטהו משוכנעים היו לחלוטין כי התקפה-הראשית אמנם תונחת מ"גזרת-הדרום". זאת הסיבה אשר בגללה הוצאה דיביות-השריון האיטלקית, "ליטוריו" מאיזור-העתודה וכוונה ל"גזרת-הדרום". קצין ההסוואה הראשי של הכוחות-הבריטיים במזרח-התיכון הצהיר, כי סיבות ההצלחה היו כלהלן:

1. המלאכה כולה נעשתה בהקדם ונסתיימה מבעוד-מועד;
2. מצויה היתה בכל דרג ודרג מידה רבה של אימון והבנה;
3. קצין-הסוואה מיוחד, אשר קיים מגע הדוק עם דרישות ההסוואה-ההטעיה של היחידות השונות. הוקצה לדרג הבריגדה.

במצב זה מחפה גדוד-הארטילריה על מסע-ההתקרבות של חיל-הרגלים והטנקים ועל התפרסותם להתקפה. לשם כך, משתק ומשמיד הוא בשלב ההתפרסות — תחילה באש סוללות בודדות, ואחרי-כן באש מרוכזת של הגדוד כולו — את הנשק-המסייע של האויב: — המרגמות, התותחים הנ"ט, מטולי הרקטות הנ"ט והמקלעים-הכבדים, הממטירים אשם על יחידות-המשנה המתקרבות של גדוד-הרגלים.

זמן קצר לפני התקפת-הגדוד מרכוז הארטילריה את אשה על כוח-האדם וכלי-הירי של האויב שבמוצבים המשמשים כיעדים להתקפה. משהחלה ההתקפה מדביר גדוד-הארטילריה בזו אחר זו, הן באש גדונית מרוכזת והן באש הסוללות הבודדות את המוצבים שבחזית ההתקפה ובאגפים — וכן מוסיף הוא לשחק את המרגמות ואמצעי-הלחימה הנ"ט של האויב, אם הללו מפריעים להתקדמותו של גדוד-הרגלים.

הטלת המשימות — כיצד?

מילוי מוצלח של משימות-האש המוטלות על גדוד-הארטילריה מותנה במידה רבה בכך, שהמשימות תמסרנה למפקדו של הגדוד בעוד-מועד, שהסוללות תתפרסנה לתבנית-קרב לזמן הנכון, ושטיווחה של האש יבוצע במהירות ובמדויק, וכן — בפיקוד יציב ובשיתוף-פעולה תמידי עם יחידות גדוד-הרגלים ועם אמצעי-האש שלו. מפקד גדוד-הרגלים מציג לפני מפקד גדוד-הארטילריה את המשימות עוד בטרם קרבו הטנקים והרגלים אל הקו-הקדמי של מערך-ההגנה של האויב, בהסתמכו על הנתונים שהושגו על-ידי יחידות-הסיור והאבטחה, הפועלות לפני כוחותיה, ועל ידיעות המתקבלות מהמפקדות-הממונות.

בדרך-כלל מפקד גדוד-הארטילריה נמצא ליד מפקד גדוד-הרגלים וזה מציג לפניו את המשימות בעצמו על המפה. אך אם מסופח גדוד-הארטילריה לא לגדוד-רגלים-ממונע אלא לגדוד טנקים — מבוצעת הטלת המשימות על גדוד-הארטילריה באלחוט בלבד.

כאשר מסייע גדוד-הארטילריה לגדוד-רגלים-ממונע או לגדוד-טנקים, מוטלות על גדוד-הארטילריה זה משימות לא רק מטעם הגדוד המסתייע אלא גם מטעם המפקד-הארטילרי הבכיר בעוצבה (מפקד הארטילריה של הרגימנט) הדבר מבוצע תמיד באלחוט. במקרים כאלה קובע המפקד הארטילרי הבכיר באיזה זמן על גדוד-הארטילריה להיות מוכן לפתיחת האש, מוסר את משימותיה, את משכה של האש הזו, המתבצעת לפני ההתקפה — ואת משימות-האש בקרב שיתנהל בעומק מערך-האויב.

יצוין, כי את המשימות האלה מטיל המפקד-הארטילרי הבכיר, רק אם נדרש הדבר על-ידי הדרגה-הממונה.

בהטלת המשימות על גדוד-הארטילריה, צריך מפקד-הגדוד המסתייע לציין את המשימה העומדת לפני גדודו; את סדר התפרסותו ואת מועד ואופן התקפתו; את אזור עמדות-האש ואת המועד בו על הארטילריה להיות מוכנה לפתיחת-האש; את משימות-אש-ההשמדה בשלבים הבאים — התפרסות הגדוד — בראשית התקפתו — ובמהלך ההתקדמות והחדירה שלו; וכן את הקצאת הסוללות לסיוע לפלוגות-הרובאים (או הטנקים) שבגל הראשון; ואת הסיידורים להכפפתן לפלוגות, במהלך ההתקפה (אם יופיע צורך בכך). כל משימות-האש שמפקד הגדוד-המסתייע הטיל בשלב מסע-ההתקרבות שלו לעבר מערך-ההגנה של האויב — מן ההכרח שתפורטנה ביתר-דיוק בשטח, עוד לפני פתיחת ההתקפה.

פריסה מחירה — כיצד?

משקיבל את המשימה, נותן מפקד גדוד-הארטילריה למפקדי-הסוללות ולמטהו הוראות להתפרסות מידית, כדי שהארטילריה תהיה מוכנה לפתיחת-אש עוד בטרם התקרבו הכוחות-העיקריים של גדוד-הרגלים (או גדוד הטנקים) אל קו-ההגנה הקדמי, ואל טווח-האש התכליתי של כלי-נשק הנ"ט והמקלעים הכבדים של האויב. וזאת לזכור — מהירות ההתפרסות לתבנית-קרב מותנית בכך: היכן נמצאות הסוללות בתוך שדרת-המסע של גדוד-הרגלים (או גדוד-הטנקים) — באורח הפיקוד על השדרה, בסיוע למועד הנכון של האיזור שנועד לעמדות-האש — ובמידה טופוגרפית מדויקת של מקום עמדות הסוללות, הקושרת את המקום עם רשת הקואורדינטות שבמפה.

יש להנחית, כי הכנותיו של גדוד-הארטילריה לניהול האש תהינה מהירות ביותר, אם צות-הסיור שנשלח מטעם הגדוד נמצא ופועל יחד עם החוד של גדוד-הרגלים או גדוד-הטנקים. מפקד גדוד-הארטילריה, עם מחלקת-ניהול-האש שלו ומפקדי-הסוללות, נע עם מטה הגדוד-המסתייע; מחלקות האש של הסוללות נעות — לפי המצב — או באמצע שדרת הגדוד-המסתייע או בזנבה.

בצות-הסיור של גדוד-הארטילריה רצוי לכלול חולית-סיור מכל סוללה (הרכבה של חוליה זו מבחינת כוח-האדם והתפקידים, צריך לאפשר לה להספיק לבחור עמדת-תצפית למפקד הסוללה ולארגן את התצפית — וכן לסמן אזורים לעמדות-האש) וכן את קציני-המודיעין הגדודי, ועמו סיירים ומכשירי-קשר.

במקרה כזה מתפרס הגדוד לפי הסדר הבא: —

משפתח החוד של הגדוד-המסתייע בקרב עם האויב, תופס הקצין הסוקד

צות בקרת־האש — בעמדתו

קובע ביתר דיוק את הקואורדינטות של עמדות־האש. להשגת מיכוון אחיד ומשותף של כל התותחים ומכשירי־התצפית לכיוון־היסוד (ק־האפס).

ניהול האש — כיצד?

דיוק הירי מושג על־ידי טיווח, בו פותחים מפקדי־הסוללות מיד עם תפיסת עמדות־האש על־ידי מחלקות־הארטילריה מבלי לחכות להשלמת המדידות הטור פוגרפיות לשם הכנסת העמדה לרשת־המדידות־המשותפת. לאחר קבלם את הקואורדינטות של עמדות־האש ועמדות־התצפית, מחשבים מפקדי־הסוללות ומטהו של גדוד־הארטילריה, על־סמך תוצאות הטיווח, את השינויים הדרושים בכינון התותחים לצורך העתקת האש אל מטרות אחרות.

מרגע הגיעם של מפקד הגדוד־המסתייע אל מוצב־הפיקוד שלו, ושל מפקד גדוד־הארטילריה אל עמדת־התצפית — מנהלת הארטילריה את אשה בהתאם

על צות־הסיוור של גדוד־הארטילריה את עמדות־התצפית ונותן למפקדי חוליות הסיוור של הסוללות הוראות בדבר בחירת נקודות־התצפית ועמדות־האש לסוללות, וכן הוראות בענין ארגון סיוור מערך האויב והשגת ידיעות עליו. הוא מדוח למפקד גדוד־הארטילריה על המצב, ומעביר אליו ידיעות על האויב.

לפי תוצאות הקרב שהתנהל על־ידי החוד מחליט מפקד גדוד־הרגלים (או גדוד הטנקים) בדבר התפרסותם של גדודו ושל גדוד־הארטילריה. בהתאם למשימה, נותן עתה מפקד גדוד־הארטילריה למפקדי הסוללות הוראות להערכותם, ומפרט את המשימות של מפקד צות־הסיוור בענין בחירת עמדות־האש, הכנתן הטופוגרפית וארגון הסיוור והמודיעין.

מפקד צות־הסיוור, לאחר שמשימתו פורטה על־ידי מפקד גדוד־הארטילריה, שולח את המודדים אל האזור שנקבע לעמדות־האש — והוא עצמו מארגן את מערכת התצפית כך, שעוד בטרם יגיע מפקד גדוד־הארטילריה אל עמדות־התצפית כבר יהיו מוכנים שם נתונים על האויב לצורך ניהול־האש.

עבודתו של צות־הסיוור הגדודי יכולה להחשב כתקינה אם עד למועד הגיען של מחלקות־הארטילריה אל איזור עמדות־האש יספיק כבר צות־הסיוור הגדודי לבחור את האזורים למיקומן של מחלקות־הארטילריה, יקבע את הקואורדינטות של כל עמדות־האש, יתפוס את נקודות־התצפית ויארגן בהן את התצפית לכל סוללה וסוללה.

לאחר קבלם ממפקד גדוד־הארטילריה את המשימה ומחוליות־הסיוור שלהם את דוחיהן, מטילים מפקדי־הסוללות, כל אחד על קצין־עמדת־התותחים שלו, את המשימות בדבר תפיסת עמדות־האש, ובעצמם יוצאים הם, עם מפקד גדוד־הארטילריה, אל עמדת־התצפית. שם הם שומעים מפי מפקדי מחלקות־ניהול־האש את הדוחות על המטרות שנתגלו, מכינים את הנתונים לירי — ובמידה שכבר נכונות הסוללות, פותחים באש כדי לשחק את המטרות המפריעות להתפרסותן של יחידות הגדוד־המסתייע.

סדר כזה של התפרסות גדוד־הארטילריה והיערכותו מבטיח שסוללות הארטילריה תהיינה נכונות לניהול־אש עוד בטרם תהיינה יחידות גדוד־הרגלים מוכנות להתקפה. נמצא, שבמקרה כזה מחפה הארטילריה בפועל על התקרבות גדוד־הרגלים (או גדוד־הטנקים) והתפרסותו להתקפה, במסיבות כאלה מבצעות הסוללות בכוחות עצמן את המדידות לקביעת מקום העמדה וקשירתו ברשת הקואורדינטות — לפי המפה או באמצעות עריכת מרשם־חטוף, צות־המודדים רק

(1) מחלקת־ארטילריה היא בת שני תותחים. בסוללת ארטילריה בינונית — שלוש מחלקות. — המעור.

מדף הספרים

כללי

T.C. Schelling & H. Halperin: Strategy and Arms Control. Twentieth Century Fund, 143 pp., \$2.50.

שני המחברים הם ממשלתפי סמינר המומחים על "הפיקוח על החימוש", שנערך בשנת 1960 על-ידי "האקדמיה האמריקנית לאמנות ולמדע". בסיפרם הם מצדדים בהשקפה שפרוק חימוש כלל-עולמי אינו בר-ביצוע, ושיש לבכר עליו איוון בין כלי-הזין הגרעיניים ואמצעי-השיגור של ארצות-הברית וברית-המועצות.

A.A. Al-Marayati, PhD: A Diplomatic History of Modern Iraq. R. Speller & Sons, Inc., \$6.00.

תיאור התפתחותה של הדיפלומטיה העירקית על יחסי-החוץ שלה, במשך 40 שנה, מלווה במסמכים.

יבשה

Brig. Bernard Fergusson: The Watery Maze: The story of combined operations. Holt, Rinehart & Winston, 445 pp., Illustrated, Maps, Index, \$7.50.

הספר סוקר את השימושים שנעשו בכוחות מיוחדים, כגון ה"קומנדו", במבצעים-משולבים של כוחות יבשה, ים ואוויר, החל בראשית מלחמת-העולם השנייה וכלה במלחמת-סואץ, ב-1956. הביקורת גמרה על הספר את ההלל, בצינה שהוא אחד העבודות הממצות ביותר והמאירות-עינים, שנכתבו בנושא רב-ענין וחשיבות זה.

H.C. Thomson & L. Mayo: The Ordnance Department: Procurement and Supply. Office of Chief of Military History, 504 pp., Illustrated, Index, \$4.00.

כרך נוסף בסדרת הכרכים על צבא ארה"ב במלחמת העולם השנייה, ובו לקחים רבים ומתוידרך לעתיד, על רכישת ציוד-חימוש, אספקתו לכוחות הלוחמים, ותחזוקתו בשדה.

לפקודותיהם. בזמן הפנוי מביצוע המשימות שנמסרו להם על-ידי מפקד גדוד-הארטילריה, מנהלים מפקדי-הסוללות אש לפי יזמתם ולפי החלטותיהם של מפקדי הפלוגות להן נועדו לסייע.

יזמה רחבה יותר נתונה למפקדי-הסוללות כשגדוד-הארטילריה פועל עם גדוד-טנקים — שכן למפקדי פלוגות-הטנקים לא יהיה קשר בלתי-אמצעי עמם. לכן חייבים מפקדי-הסוללות לקיים תצפית בלתי-פוסקת אחר פעולות פלוגות-הטנקים — ועליהם להשמיד ברגע הנחוץ, מבלי לחכות לפקודות מלמעלה, כלי-נשק ג"ט של האויב המפריעים להתקדמות הטנקים.

כדי למנוע שיבושים בפקוד על האש, מארגן מטה גדוד-הארטילריה קשר לא רק עם מפקדי-הסוללות אלא גם עם עמדות-האש של התותחים. לצורך הקשר עם מפקד גדוד-הטנקים הכרחי להקצות במיוחד מכשירי-אלחוט מתאימים.

שיתוף-הפעולה — מיצד ?

בהתקפה ישר מתוך תנועה על הגנה-חפזה של האויב חשוב מאוד, להציח לחת המשימה, ארגונו של שיתוף-הפעולה בין יחידות-המשנה של גדוד-הרגלים (או גדוד-הטנקים), מזה — לבין אלו של גדוד-הארטילריה, מזה. שיתוף-הפעולה בין גדוד-הארטילריה לבין גדוד-רגלים-ממונע (או גדוד-הטנקים) מתבטא בתיאום האש והתמרון של גדוד-הארטילריה עם אש יחידות-המשנה של הגדוד-המסתייע ועם תנועתן קדימה.

בארגו את שיתוף-הפעולה, מציין מפקד גדוד-הרגלים (או גדוד-הטנקים) את האזור והמועד להנחתת המהלומה-הגרעינית, את משימות גדודו וגדוד-הארטילריה, את סדר ביצוען ושלביו. מלבד זאת קובע הוא: — את סדר מסירת ציוני-המטרות, האותות לקריאת האש ולהעתקתה, את העצמים הבולטים בשטח, בהם ישתמש להגדרת מקום המטרות, את סדר דילוגי הסוללות ואת הסידורים לקיום הקשר. במהלך הקרב מקויים שיתוף-הפעולה על-ידי מגע אישי בין מפקד גדוד-הארטילריה למפקדו של הגדוד-המסתייע — ובין מפקדי הסוללות למפקדי פלוגות הרובאים (או פלוגות הטנקים).

תוך התבוננות ועיקוב מתמידים אחר אזורי המהלומות-הגרעיניות, אחר תוצאותיהן של אלו ואחר פעולות האויב — נוקטים מפקד גדוד-הארטילריה ומפקדי-הסוללות בכל האמצעים, לצורך דילוגו הזריו, ובמועד, של הגדוד, לשם פריסתן המהירה של הסוללות, ופתיחת-אש מדויקת לעבר כלי-הירי וכוח-אדם של האויב, המפריעים להתקדמות הרגלים והטנקים התוקפים.

עדיין אי-אפשר לטייל אל הירח
אך „המדריך לתיירי החלל“ כבר הופיע!

הספר:

”הרפתקה בחלל”

מאת מאיר סיון

יצא לאור ע”י הוצאת “מערכות”

ובו —

תאור נופם של המאדים והירח,
מבנה ספינות-החלל,
הסכנות האורבות לאדם בחלל,
ודרכי ההתגברות עליהן,
וכן ספורים מרתקים ביותר — אשר אינם דמיוניים כלל וכלל.

הספר נכתב בלשון קלה ומוכנת לכל

ובו ציורים ותמונות לרוב.